

---

10 РОКІВ ІНСТИТУТУ МИСТЕЦТВ

УДК 316.722+7 (477)

Анатолій Грицан

ДЕСЯТЬ РОКІВ НА СЛУЖБІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ Й МИСТЕЦТВА

Стаття висвітлює головні здобутки Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника в освітній, науковій і творчо-виконавській діяльності за десять років функціонування.

Ключові слова: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Інститут мистецтв, українська культура й мистецтво, Прикарпаття.

У травні 2011 року Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника виповнилося десять років. Створений з ініціативи тодішнього ректора – академіка Національної академії педагогічних наук України, доктора педагогічних наук, професора В.І.Кононенка на базі художньо-графічного й музично-педагогічного факультетів, Інститут мистецтв вагомими здобутками в образотворчому й декоративно-прикладному, музичному, театральному й хореографічному мистецтві, у сфері дизайну став провідним мистецьким навчальним закладом і науково-методичним центром розвитку наукових досліджень із проблем мистецтвознавства, культурології, професійної художньої освіти Галичини з високим науковим і творчим потенціалом.

Біля витоків факультетів, об'єднаних в Інститут мистецтв, стояли заслужений художник України, доктор мистецтвознавства, професор, заслужений художник України Михайло Фіголь, народний артист України, професор Михайло Гринишин, заслужені артисти України Володимир Пашенко, Михайло Магдій, Володимир Зварун, кандидат мистецтвознавства, доцент Любомира Яросевич, заслужений працівник культури України, доцент Василь Їжак, професор Юрій Крих.

У літописі інституту залишили вагомий слід декани й викладачі художньо-графічного та музично-педагогічного факультетів – заслужений діяч мистецтв України, професор Михайло Сливоцький, заслужений художник України, доцент Микола Варення, доктор мистецтвознавства, професор Юрій Лашук, заслужені працівники культури України, доценти Степан Домбровський, Роман Долчук, Василь Доронюк, кандидат філософських наук, професор Любомир Бабій, кандидат педагогічних наук, професор Євген Антонович, доценти Іван Батюженко, Василь Лужний, член Національної спілки композиторів України Іван Фіцалович, член Національної спілки художників України Микола Канюс.

Мета статті – висвітлити головні здобутки Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника в освітній, науковій і творчо-виконавській діяльності за десять років функціонування.

Навчально-виховний процес забезпечують дев'ять фахових кафедр: кафедра академічного інструментального мистецтва, кафедра музикознавства й акордеонного мистецтва, кафедра хорового диригування імені Василя Їжака, кафедра співу, кафедра народних інструментів і музичного фольклору, кафедра дизайну і теорії мистецтва, кафедра образотворчого мистецтва імені Михайла Фіголя, кафедра декоративно-прикладного мистецтва та кафедра театального і хореографічного мистецтва, на яких працює майже 150 викладачів і концертмейстерів. Свої знання й практичний досвід студентам передають доктори мистецтвознавства, професори – член-кореспондент Національної академії мистецтв Михайло Станкевич, академік Академії наук Вищої освіти України Петро Круль, заслужений артист України Мирон Черепанин, народні артисти України професори Христина Фіцалович, Михайло Кривень, Петро Терпелюк, Володимир Пірус, заслужений діяч мистецтв України професор Христина Михайлюк, народний артист України доцент Володимир Нестеренко, заслужені діячі мистецтв України професори Любов Серганюк, Богдан Губаль, доцент Володимир Савчук, заслужені артисти України професор Тереза Кальмучин, доценти Любов Гундер, Марія Ортинська, Михайло Попелюк, Ольга Молодій, заслужені працівники культури України професори Богдан Стасько, Ганна Карась, Ольга Ничай, доценти Юрій Серганюк, Петро Чоловський, Григорій Величко, Надія Грицан, заслужений художник України доцент Василь Корпанюк, заслужений учитель України про-

фесор Станіслав Шумега, кандидати педагогічних наук і мистецтвознавства, професори Віолетта Дутчак, Богдан Бойчук, Михайло Гнатюк, доценти Наталія Толошняк, Юрій Волощук, Юрій Юсипчук, Вікторія Типчук, Лідія Хом'як, Ірина Дундяк, Жанна Зваричук, Владислав Князев, Олег Чуйко, Ірина Ярошенко, Володимир Шпільчак, Орест Шуляр, Ірина Таран, Микола Якимечко, Володимир Сандюк, Володимир Лукань, Петро Прокопів.

Потужний науково-педагогічний потенціал Інституту мистецтв дозволяє успішно вирішувати проблеми модернізації навчально-виховного процесу, які сприяють удосконаленню професійної підготовки майбутніх театральних виконавців, художників, дизайнерів, викладачів музики, хореографії, образотворчого й декоративно-прикладного мистецтва, активізації їх професійної компетенції, творчої активності й самостійності.

Інститут готує фахівців мистецьких напрямів за програмами підготовки бакалаврів, спеціалістів, магістрів, має всі можливості для забезпечення наукового та професійного зростання, удосконалення педагогічної майстерності викладацьких кадрів через магістратуру, аспірантуру, докторантуру, стажування. Зокрема, талановита молодь з Івано-Франківської, Закарпатської, Львівської, Тернопільської, Рівненської, Хмельницької, Київської, Полтавської та інших областей, з української діаспори навчається за напрямками підготовки й спеціалізаціями на денній і заочній формах навчання: *“Образотворче мистецтво”* (спеціалізації: живопис, малярство, скульптура, іконопис і реставрація), *“Декоративно-прикладне мистецтво”* (спеціалізації: художня обробка дерева, металу, тканини, ткацтво, художня вишивка, художня кераміка, писанкарство, лозоплетіння, ювелірна майстерність), *“Дизайн”* (спеціалізації: художнє конструювання одягу, інтер'єр й обладнання, графічний дизайн), *“Музичне мистецтво”* (спеціалізації: оркестрові духові й ударні інструменти, народні інструменти, хорове диригування, академічний та естрадний спів, музичний фольклор, музична педагогіка й виховання), *“Хореографія”* (спеціалізація – народна хореографія). Уперше на Прикарпатті тут відкрито підготовку фахівців за напрямом *“Театральне мистецтво”* (спеціалізації: акторське мистецтво і режисура естради та масових свят). Молоді служителі Мельпомени зможуть працювати не тільки акторами музично-драматичних театрів і кіностудій, режисерами естради й масових свят, а й на телебаченні та радіо. Дипломна робота випускників 2008 року під керівництвом директора Івано-Франківського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені Івана Франка, заслуженого артиста України доцента Ростислава Держипільського за однойменною повістю Марії Матіос *“Солодка Даруся”* номінувалася на Національну премію імені Тараса Шевченка в галузі театрального мистецтва.

Органічним завершенням системи підготовки науково-педагогічних кадрів за останні три роки стало відкриття у 2008 р. спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства, яку очолив член-кореспондент Національної академії мистецтв України, доктор мистецтвознавства, професор Михайло Станкевич. У складі ради відомі вчені України в галузі культурології і декоративно-прикладного мистецтва – доктори мистецтвознавства, професори Раїса Захарчук-Чугай, Олена Никорак, Михайло Селівачов, Наталія Урсу, Валерій Малина, учені Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доктори наук, професори Вікторія Ларіонова й Святослав Кияк. За три роки існування рада зарекомендувала себе як авторитетний орган системи підготовки наукових кадрів в Україні. У раді вже успішно захистили кандидатські дисертації викладачі вищих навчальних закладів Києва, Львова, Івано-Франківська, Дрогобича, Тернополя, Кам'янець-Подільського й Кременця.

Інститут мистецтв є виконавцем низки державних науково-дослідних тем. Зокрема, кафедра народних інструментів і музичного фольклору завершила розробку теми *“Ансамблева народно-інструментальна традиція Прикарпаття: взаємодія фольклорного та академічного напрямів”* (керівник – кандидат мистецтвознавства, член Національної спілки композиторів України, професор Віолетта Дутчак), кафедра академічного інструментального виконавства працює над бюджетною темою *“Проблеми координації українського і світового досвіду інструментально-виконавського мистецтва: специфіка національного”* (керівник – академік Академії наук Вищої освіти України, доктор мистецтвознавства професор Петро Круль).

Інститут мистецтв видає науковий збірник *“Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство”*, науковим редактором якого є член-кореспондент Національної академії

мистецтв України, доктор мистецтвознавства, професор М.Станкевич. Щороку викладачі, докторанти, аспіранти й студенти інституту публікують близько ста п'ятдесяти монографій, підручників, навчальних посібників з грифом МОНМСУ, навчально-методичних матеріалів, статей, тез доповідей. Зокрема, Х.Фіцалович – “Основи художнього читання та риторики”, “Духовні хоріві твори Івана Фіцаловича” (2000); С.Шумега – “Технологія художніх виробів із деревини” (2001), “Дизайн. Історія зародження та розвитку дизайну. Історія дизайну меблів та інтер'єру” (2004); В.Доронюк – “Курс техніки диригування” (2004); М.Станкевич – “Проблеми етномистецької традиції в модерні й авангарді” (2001), “Проблеми теорії дослідження пластичних мистецтв” (2003), “Утилітарність декоративного мистецтва” (2004), “Автентичність мистецтва” (2004); Н.Грицан – “Техніка сценічного мовлення” (2004), “Слово у поетичному театрі” (2010), “Методика викладання диригування” (2005); П.Терпелюк – “Моя Гуцулія” (2005); Б.Стасько – “Хореографічне мистецтво Івано-Франківщини” (2005); В.Шпільчак – “Нарисна геометрія” (2004), “Креслення” (2006); В.Доронюк, М.Сливоцький – “Основи вокально-педагогічної творчості вчителя музики” (2007); П.Чоловський – “Співає лемківська хорова капела “Бескид” (2007); В.Доронюк, Ж.Зваричук – “Шкільне хорознавство” (2008); Ю.Гулянич – “Композитор Богдан Котюк. Грані творчої особистості” (2008); В.Дутчак – “Христина Фіцалович: “У ролях моя біографія...” (2008), “Дзвенить могутньо, святі бандури...” (2009); А.Грицан – “Просвітня зоря Прикарпаття” (2001), “Виховання режисера: психофізичний та інтелектуальний тренінг” (2006, 2009); В.Доронюк, М.Вовк – “Українська музична етнопедагогіка”. Монографія (2009); В.Доронюк, Л.Серганюк, Ю.Серганюк – “Диригент шкільного хору” (2010); В.Савчук – “Український живий вертеп: генеза і способи ретрансляції” (2010), “Пієси для скрипки в супроводі фортепіано”, “Сім польок” (2010); Л.Пасічник – “Історія традиційного та академічного виконавства на народних інструментах в Україні: інтеграційні взаємовпливи” (2010); В.Князев – “Теоретичні основи виконавської підготовки баяніста-акордеоніста” (2011); М.Ігнатюк – “На кону вічності: монолог у мистецтві драматичної вистави” (2005); М.Ігнатюк, М.Сулятицький – “Свічадо зореслова” (2011); П.Кузенко – “Сакральна культура України” (2008); В.Лукань – “Історія українського мистецтва” (2010); О.Чуйко – “Монастирі Галичини (середина XVI – початок XX ст.)” (2011), “Культура монастирів Галичини XVII–XIX ст.” (2011) та ін.

Упродовж десяти років в Інституті мистецтв проведено понад 20 наукових, науково-практичних конференцій міжнародного, всеукраїнського й регіонального рівнів, науково-методичних семінарів, конкурсів, фестивалів, які високо оцінила українська та світова професійна громадськість. Серед них: міжнародні науково-практичні конференції: “Михайло Фіголь: життя і творчість (на пошанування 80-ї річниці від дня народження)” (2007), “Багатокультурність Івано-Франківської області (Україна) і Опольського воєводства” (2008), всеукраїнські науково-практичні конференції “Україна: творення особистого і суспільного буття” (2005), “Дизайн і народне мистецтво” (2006), “Культурно-мистецькі здобутки українського зарубіжжя” (2009), “Універсалізм творчої особистості Лесі Дичко і сучасний художній контекст” (2010), “Художня творчість Григорія Крука в контексті світового мистецтва” (2011) та ін.

Інститут мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника – культурно-мистецький центр, значна частина викладачів і студентів якого є організаторами й учасниками найрізноманітніших культурно-мистецьких акцій. Зокрема, на базі навчального закладу з ініціативи проректора університету, заслуженого працівника культури України професора Ганни Карась засновано й уже проведено три Всеукраїнські конкурси молодих вокалістів імені Ірини Маланюк, у яких узяли участь студенти вищих мистецьких навчальних закладів із 17 областей України. У 2011 році відкрився Перший обласний конкурс молодих акторів Оксани Затварської – першої заслуженої артистки України Галичини, який за погодженням з Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України й розпорядженням Івано-Франківської обласної державної адміністрації у 2012 році набуде статусу всеукраїнського. Викладачами й студентами кафедр образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва проведені десятки міжнародних і всеукраїнських художніх виставок. Серед них – міжнародні виставки творів образотворчого й декоративно-прикладного мистецтва в Польщі, Румунії, Італії, Росії, всеукраїнська виставка викладачів Інституту мистецтв В.Сандюка, Б.Гладкого, Б.Бойчука, Б.Губалю, В.Луканя, О.Чуйка, М.Павлюка й Б.Бринського “Нас Сім” побувала в

Києві, Львові, Чернігові, Тернополі, Ужгороді, Кам'янці-Подільському та інших містах України. Значний резонанс у культурно-мистецьких колах мала виставка студентських робіт майстерні члена Національної спілки художників України, доцента кафедри образотворчого мистецтва Миколи Якимечка, присвячена 20-й річниці незалежності України, з якою ознайомилися іванофранківці й гості міста, жителі районних центрів Прикарпаття і Чернівецької області.

Упродовж трьох останніх років 26 студентів Інституту мистецтв стали переможцями, дипломантами й призерами всеукраїнських предметних олімпіад, конкурсів, фестивалів, четверо з них – володарями гран-прі міжнародних і всеукраїнських конкурсів молодих виконавців, кілька років поспіль студенти напряму “Дизайн” (майстерні старших викладачів Ганни Макогін і Світлани Повшик) займають перші-треті місця на всеукраїнських олімпіадах з дизайну в Києві й Харкові.

Славу Інституту мистецтв примножують дипломанти ХХ Міжнародного конкурсу-фестивалю баянно-акордеонного виконавського мистецтва “Premio della citta Lanciano” (м. Ланчіано, Італія) І. і Н.Євенки та І.Магас, лауреати XV–XVI міжнародних фестивалів української естрадної пісні “На хвилях Світязя” Р.Коваль (2010) і В.Ваташук (2011), лауреати XIX Всеукраїнського конкурсу читців імені Т.Г.Шевченка (м. Київ) І.Прокоп'як, І.Льницький, В.Москалик і Л.Ступчук, лауреати Всеукраїнського конкурсу професійних читців імені Р.Черкашина (м. Харків) К.Тисяк й О.Бакін, лауреати другого регіонального фестивалю-конкурсу кобзарського мистецтва ім. К.Місевича “Кобзарська ватра” Н.Вівчарук і Н.Федорняк, дипломанти міжнародного конкурсу молодих дизайнерів одягу “Новий колорит-2010” Н.Струк і В.Хмельовська, дипломанти XIV конкурсу міжнародної спеціалізованої виставки “НТФ. Технології і засоби виробництва” (м. Київ) О.Савчук, Н.Литчук й О.Сало, лауреати Всеукраїнського конкурсу молодих вокалістів імені Ірини Маланюк О.Кречко, О.Чигер й О.Яловенко. Тільки за 2010 рік студенти напряму “Дизайн” зареєстрували й подали близько 20 заявок на отримання охоронних документів на авторські свідоцтва.

Серед випускників інституту – доктор мистецтвознавства, професор, заслужений артист України Мирон Черепанин, народні артисти України професори Христина Фіцалович і Володимир Пірус, заслужений діяч мистецтв України професор Христина Михайлюк, народні артисти України – головний балетмейстер Національного академічного Гуцульського ансамблю пісні і танцю “Гуцулія” Іван Курилюк й актриса Тернопільського академічного обласного музично-драматичного театру імені Тараса Шевченка Ярослава Мосійчук, заслужені артисти України Ярослав Боруца, Ярослав Крайнік, Олександр Шиманський, Ірина Лончина, Віктор Грибик, професори, викладачі вузів, співробітники науково-дослідних інститутів, керівники навчальних закладів та установ (декани й завідувачі кафедр, директори та завучі загальноосвітніх і музичних шкіл, центрів дитячої творчості, художні керівники музичних і хореографічних колективів тощо (Україна, Білорусь, Молдова, Росія, Польща, Румунія, Німеччина, США).

Інститут мистецтв здійснює широкі науково-творчі зв'язки з мистецькими навчальними закладами не тільки України, а й Росії (Москва, Санкт-Петербург), Білорусії (Мінськ), Молдови (Кишинів), Румунії (Марамуреш), Польщі (Варшава, Краків, Ополе), підписано угоди про співпрацю з Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т.Рильського, Українським центром культурних досліджень (УЦКД), Українським центром культурних досліджень (Москва) і лабораторією естетичного виховання Інституту проблем виховання АПН України. Інститут мистецтв постійно поширює форми міжнародного співробітництва: запрошуються фахівці в галузі мистецької освіти з країн дальнього й ближнього зарубіжжя з метою ознайомлення з інноваційними формами та новими художніми технологіями. Цікавими для студентів і викладачів є творчі зустрічі, проведення практичних семінарів, “майстер-класів” провідними педагогами-митцями з навчальних закладів Італії, Польщі, Румунії, Греції, Росії, Білорусії.

Колектив інституту значну увагу приділяє пошуку нових форм творчої і художньо-педагогічної діяльності студентів. Однією з провідних форм навчально-виховного процесу майбутніх фахівців у галузі мистецтва є створення й функціонування творчих колективів різних художніх напрямів і жанрів. Для забезпечення практичного навчання студентів в інституті діють навчальні колективи: мішаний академічний хор (керівник – кандидат мистецтвознавства, доцент, заслужений працівник культури України Ж.Зваричук), жіночий хор (керівник – кан-

дидат мистецтвознавства, доцент Р.В.Дудик), чоловічий хор (керівник – доцент О.Колубаєв), оперна студія (керівник – доцент М.Міцней), оркестр народних інструментів (керівник – старший викладач В.Поліщук), ансамбль бандуристів (керівник – член Національної спілки композиторів України, кандидат мистецтвознавства, професор В.Дутчак), вокальні ансамблі (керівники – заслужені діячі мистецтв України професори Х.Михайлюк, В.Домшинський), ансамбль баяністів (керівник – кандидат мистецтвознавства, доцент В.Князєв), інструментальні та камерні ансамблі (керівники – старші викладачі Б.Парумба й Р.Шиптур), ансамбль танцю “Дивоцвіт” (керівники – доцент С.Васірук, старші викладачі Ю.Скобель, В.Шеремета), поетичний театр (керівник – заслужений працівник культури України доцент Н.Грицан). В інституті розгорнуто постійно діючі виставки студентських робіт з образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва і дизайну.

У своїй творчості Інститут мистецтв підтримує тісні зв'язки з обласними відділеннями національних творчих спілок України, театральними-концертними установами: Івано-Франківським національним академічним Гуцульським ансамблем пісні і танцю “Гуцулія”, академічним обласним музично-драматичним театром імені Івана Франка, академічним обласним драматичним театром імені Івана Озаркевича, академічним обласним театром ляльок імені Марійки Підгірянки, обласним театром фольклору, народних свят і видовищ, обласною державною філармонією, відомими художніми народними автентичними колективами області.

Таким чином, десятирічний шлях Інституту мистецтв свідчить про його унікальність, феноменальну особливість системного поєднання гуманітарно-інформаційної та мистецької освіти, що дозволяє йому стати не тільки провідним навчально-методичним і науковим, а й соціально-культурним центром, який має значний авторитет не лише на Прикарпатті, а й далеко за межами краю. Колектив навчального закладу визначив стратегічні завдання, які вирішує через реалізацію ідеї національного відродження і розвитку культури України в навчальній, науковій та громадській діяльності.

1. Багатокультурність Івано-Франківської області та Опольського воєводства : зб. наук. праць та матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. – Івано-Франківськ : Видавничий відділ ЦІТ Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2008. – 256 с.
2. “Без пісень нема життя...”. (До 40-річчя заснування музичного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника) // Музично-краєзнавчий альманах / [упоряд. В. Г. Дутчак та ін.]. – Івано-Франківськ : Гостинець, 2006. – 140 с.
3. Вища педагогічна освіта і наука України : історія, сьогодення та перспективи розвитку. Івано-Франківська область / ред. рада вид. : В. Г. Кремень (голова) [та ін.] ; редкол. т. “Івано-Франківська обл.” : Б. К. Остафійчук (голова), В. І. Кононенко (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Знання України, 2010. – 335 с.
4. Наукова еліта Івано-Франківщини. Доктори наук, професори Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника : довідник. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2007. – 124 с.
5. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника : довідник. – Івано-Франківськ : ТЗОВ “Симфонія форте”, 2007. – 80 с.
6. Україна: 20 років незалежності / [за ред. М. Б. Бучка та ін.]. – Івано-Франківськ ; Надвірна : ЗАТ Надвірнянська друкарня, 2011. – 276 с.
7. Wielkokulturowość na Śląsku Opolskim, Litwie, Białorusi i Ukrainie: Z badań nad pograniczami etnicznymi / red. nauk. T. Smolińska. – Opole, 2009. – 284 s.

Стаття освещает главные достижения Института искусств Прикарпатского национального университета имени Василия Стефаника в образовательной, научной и творческо-исполнительской деятельности за десять лет функционирования.

Ключевые слова: *Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника, Институт искусств, украинская культура и искусство, Прикарпатье.*

The article highlights the main achievements of the Institute of Arts of the Precarpathian National University named after Vasil Stefanik in the educational, academic and artistic spheres for 10 years.

Key words: *the Precarpathian National University named after Vasil Stefanik, the Institute of Arts, Ukrainian culture and art, Precarpathia.*